

Konventa për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuar (KDKAK)

Federata Botërore e të Shurdhërve (FBSH) ishte një nga tetë organizatat më të mëdha të personave me aftësi të kufizuara të ftuar për të marrë pjesë në procesin e hartimit të KDKAK-së. Duke filluar nga 2002, FBSH fitojë një partneritet me Kombet e Bashkuara, Aleanca Ndërkombëtare e Aftësisë së Kufizuar dhe Vendeve anëtare FBSH-së për të lobuar për të drejtat e personave të shurdhër në kuadër të KDKAK. FBSH ishte instrument në sigurimin e komenteve, propozimeve dhe ndryshimeve në nenet e KDKAK. Veçanërisht, pjesëmarrja e FBSH ishte e domosdoshme në promovimin e promovimit të gjuhës së shenjave, dhe qasjes edukative dygjuhësore dhe bikulturore.

Kjo çoi në zhvillimin e pesë neneve të KDKAK-së drejtpërsëdrejti në lidhje me personat e shurdhër, përkatësisht;

Neni 2 - Përkufizimi

Neni 9 - Qasja

Neni 21 - Liria e shprehjes, mendimi dhe qasja në informata

Neni 24 - Arsimi

Neni 30 - Pjesëmarrja në jetën kulturore, rekreacionin e kohës së lirë dhe sportin

Filozofia dhe qasja janë bazohet dhe udhëhiqet nga KDKAK. Që nga zbatimi i KDKAK-së në vitin 2008, FBSH vazhdon të mbështesë në mënyrë aktive dhe të promovojë çështjet dhe perspektivat e shurdhër në forume të ndryshme të OKB-së.

Neni 2 - Përkufizimet

Në kuptimin e kësaj Konvente:

"Komunikimi" përfshin gjuhët, shfaqje teksti, Braille, komunikimin me prekje, printim me font të madh, multimedia të aksesueshme, si edhe gjuhë të qartë, audio dhe të shkruar, lexuesin (person që lexon) dhe mënyra, mjetet dhe forma komunikimi shtesë apo alternative, duke përfshirë informacion dhe teknologji komunikimi të aksesueshëm.

"Gjuha" përfshin gjuhën e folur dhe gjuhën e shenjave si dhe forma të tjera të gjuhës jo-të folur;

"Diskriminim për shkak të aftësisë së kufizuar" ka kuptimin e çdo dallimi, përjashtimi apo kufizimi për shkak të aftësisë së kufizuar, që ka si qëllim ose ndikon në pengimin apo mohimin e njohjes, gëzimit apo ushtrimit, njësoj si gjithë të tjerët, të të gjitha të drejtave dhe lirive themelore të njeriut në fushën politike, ekonomike, shoqërore, kulturore, civile apo në ndonjë fushë tjetër. Në këtë përkufizim përfshihen të gjitha format e diskriminimit, duke përfshirë edhe mohimin e përshtatjes brenda logjikës;

"Përshtatje brenda logjikës" ka kuptimin e cdo modifikimi dhe përshtajeje të nevojshme dhe të përshtatshme duke mos imponuar një barrë disproporcionale dhe të panevojshme, kur është e nevojshme në raste të veçanta, për tu siguruar personave me aftësi të kufizuar gëzimin apo ushtrimin e të gjitha të drejtave dhe lirive themelore të njeriut njësoj si pjesa tjetër e popullsisë;

"Dizenjo universale" ka kuptimin e dizenjës së produkteve, ambjenteve, programeve dhe shërbimeve, në mënyrë të tillë që ato të jenë të përdorshme nga të gjithë, në masën më të madhe të mundshme, pa pasur nevojë për përshtatje apo për dizenjo të vecantë. "Nga « dizenjoja universale » nuk do të përjashtohen paisjet asistuese për grupe të veçanta të personave me aftësi të kufizuar, kur është e nevojshme.

Neni 9 - Aksesit

1. Me qëllim që të gjithë personat me aftësi të kufizuar të mund jetojnë në mënyrë të pavarur dhe të marrin pjesë plotësisht në të gjitha aspektet e jetës, Shtetet Palë do të marrin masat e duhura për të siguruar që personat me aftësi të kufizuar, ashtu si gjithë të tjerë të kenë akses në ambientet fizike, ndaj transportit, informacionit dhe komunikimit, duke përfshirë edhe teknologjitë dhe sistemet e informacionit dhe komunikimit, si dhe në facilitete apo shërbime të tjera të disponueshme apo të ofruara për publikun, si në zonat urbane dhe ato rurale. Këto masa, të cilat do të përfshijnë evidentimin dhe eliminimin e pengesave dhe barrierave ndaj aksesit do të zbatohen ndër të tjera:

(a) Në ndërtesa, rrugë, transport dhe facilitete të tjera në ambiente të brendshme apo të jashtme, përfshirë shkollat, strehimin, qendrat shëndetësore apo ambientet e punës;

(b) Informacion, komunikim dhe shërbime të tjera, përfshirë shërbimet elektronike dhe ato të urgjencës.

2. Gjitashtu, shtetet Palë duhet të marrin masat e duhura për:

(a) Të zhvilluar, shpallur dhe monitoruar zbatimin e udhëzimeve dhe standardeve minimale në lidhje me aksesin ndaj objekteve dhe shërbimeve të hapura apo të siguruara për publikun;

(b) Tu siguruar që subjektet private të cilat ofrojnë objekte dhe shërbime, të cilat janë të hapura apo të siguruara për publikun të marrin parasysh të gjitha aspektet e aksesit për personat me aftësi të kufizuar;

(c) Të ofruar tranim për aktorët e interesit lidhur me problemet që kanë të bëjnë me aksesin për personat me aftësi të kufizuar;

(d) Tu siguruar që ndërtesat dhe objektet e tjera publike të përmbajnë shenja në gjuhën Braille dhe në forma lehtësisht të lexueshme dhe të kuptueshme;

(e) Të siguruar forma asistence direkte dhe të ndërmjetme, duke përfshirë guida, lexues dhe interpretë profesionistë të gjuhës së shenjave, për të mundësuar aksesin në ndërtesa dhe objekte të tjera publike;

(f) Të inkurajuar forma të tjera të përshtatshme të asistencës dhe mbështetjeje për personat me aftësi të kufizuar për tu siguruar që ata të kenë akses në informacion;

(g) Të nxitur aksesin e personave me aftësi të kufizuara ndaj e informacioneve të reja dhe sistemeve të teknologjive e reja të komunikimit, duke përfshirë dhe internetin;

(h) Të promovuar projektimin, zhvillimin, prodhimin dhe shpërndarjen e teknologjive dhe sistemeve të aksesueshme të informacionit dhe komunikimit në një fazë të hershme, në mënyrë që këto teknologji dhe sisteme të bëhen të aksesueshme me një kosto minimale.

Neni 21 - Liria e shprehjes dhe mendimit dhe aksesit ndaj informacionit

Shtetet Palë do të ndërmarrin të gjitha masat e duhura për tu siguruar që personat me aftësi të kufizuar të mund të ushtrojnë të drejtën e tyre të lirisë së shprehjes dhe mendimit, duke përfshirë lirinë për të kërkuar, patur dhe përhapur informacionin dhe idetë në baza të barabarta me të tjerët dhe nëpërmjet të gjitha formave të komunikimit sipas zgjedhjes së tyre, sipas përcaktimeve të nenit 2 të kësaj Konvente, si më poshtë vijon:

(a) Sigurimin e të gjithë informacionit të menduar për përdorim publik për personat me aftësi të kufizuar në formate dhe teknologji të aksesueshme të përshtatshme për lloje të ndryshme të aftësisë së kufizuar në kohën e duhur dhe pa kosto shtesë;

(b) Pranimin dhe lehtësimin e përdorimit të gjuhës së shenjave, gjuhës Braille, komunikimit shtesë dhe alternativ dhe të të gjitha mjeteve, mënyrave, dhe formave të tjera të komunikimit të aksesueshme sipas

zgjedhjes së personave me aftësi të kufizuar në komunikimet zyrtare;

(c) Nxitjen e subjekteve private që sigurojnë shërbime publike, duke përfshirë dhe internetin, të sigurojnë informacion dhe shërbime në formate të aksesueshme dhe të përdorshme për personat me aftësi të kufizuar;

(d) Inkurajimin e medias, duke përfshirë edhe ofruesit e informacionit nëpërmjet internetit, për t'i bërë shërbimet e tyre të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuar;

(e) Njohjen dhe nxitjen e përdorimit të gjuhës së shenjave.

Neni 24 - Arsimi

1. Shtetet Palë njohin të drejtën e personave me aftësi të kufizuar për arsim. Me qëllim realizimin e kësaj të drejte pa diskriminim dhe mbi bazën e mundësive të barabarta, Shtetet Palë do të garantojnë një sistem arsimor përfshirës në të gjitha nivelet, duke përfshirë edhe arsimin gjatë gjithë jetës me synim:

(a) Zhvillimin e plotë të potencialit njerëzor dhe ndjenjës së dinjitetit dhe vetëvlerësimit, fuqizimin e respektit për të drejtat dhe liritë themelore të njeriut dhe diversitetit njerëzor;

(b) Zhvillimin nga ana e personave me aftësi të kufizuar të personalitetit, talenteve dhe krijimtarisë së tyre, si edhe të aftësive të tyre mendore dhe fizike, në potencialin e tyre të plotë;

(c) Mundësimin e personave me aftësi të kufizuar për të marrë pjesë në mënyrë efektive në një shoqëri të lirë.

2. gjatë realizimit të kësaj të drejte, Shtetet Palë do të garantojnë që:

(a) Personat me aftësi të kufizuar të mos jenë të përjashtuar nga sistemi i arsimit të përgjithshëm për shkak të aftësisë së kufizuar dhe që fëmijët me aftësi të kufizuar të mos jenë të përjashtuar nga arsimimi pa pagesë dhe i detyruar fillor, ose arsimi i mesëm, për shkak të aftësisë së kufizuar;

(b) Personat me aftësi të kufizuar mund të kenë akses në arsimin fillor gjithëpërfshirës, cilësor dhe pa pagesë dhe arësimin e mesëm njësoj si të gjithë fëmijët e tjerët në komunitetet ku ata jetojnë;

(c) Sigurohet akomodimi i arësyeshem i kërkesave individuale;

(d) Personat me aftësi të kufizuar marrin mbështetjen e kërkuar, brenda sistemit të arsimit të përgjithshëm për të mundësuar arsimimin e duhur të tyre.

(e) Sigurohen masa mbështetëse efikase dhe të individualizuara në ambiente që rrisin zhvillimin akademik dhe shoqëror, në përputhje me qëllimin për përfshirjen e tyre të plotë.

3. Shtetet Palë do të bëjnë të mundur që personat me aftësi të kufizuar të mësojnë aftësi për zhvillim shoqëror dhe jetësor për të lehtësuar pjesëmarrjen e tyre të plotë dhe të barabartë në arsim dhe si pjestarë të komunitetit. Për këtë qëllim Shtetet Palë duhet të marrin masat e duhura, duke përfshirë:

(a) Lehtësimin e të mësuarit të Braille, shkrimeve alternative, mënyrave augmentative/njohese dhe alternative, mjeteve dhe formateve të komunikimit, aftësive të orientimit dhe lëvizshmërisë dhe lehtësimin e mbështetjes dhe kujdesit nga moshatarët;

(b) Lehtësimin e të mësuarit të gjuhës së shenjave dhe nxitjen e identitetit linguistik të personave të Shurdhër;

(c) të sigurohen që arsimimi i individëve, dhe në veçanti fëmijëve, të cilët janë të verbër, Gjysëm të Shurdhër, apo të Shurdhër e nuk shikojne, në të njëjtën kohë të jepet në gjuhën, mënyrat dhe mjetet e komunikimit më të përshtatshme për individin dhe në ambiente të cilat rrisin zhvillimin akademik dhe shoqëror të tij/saj.

4. Me qëllim që të garantohet realizimi i kësaj të drejte, Shtetet Palë do të marrin masat e duhura për

punësimin e mësuesëve, duke përfshirë mësuesit me aftësi të kufizuar, të cilët janë të kualifikuar në gjuhën e shenjave dhe/apo Braille, dhe të trainojnë profesionistët dhe stafin që punon në të gjitha nivelet arsimore. Trainime të tilla duhet të përfshijnë ndërgjegjësimin në lidhje me aftësinë e kufizuar dhe përdorimin e mënyrave të duhura augmentative/njohese dhe alternative, mjeteve dhe formateve të komunikimit, teknikave edukuese dhe materialeve për të mbështetur personat me aftësi të kufizuar.

5. Shtetet Palë do të garantojnë që personat me aftësi të kufizuar të jenë në gjendje të kenë akses në arsimin e lartë, trainime profesionale, arsimin për të rritur dhe të mësuarit gjatë të gjithë jetës pa diskriminim dhe në baza të barabarta me të tjerët. Për këtë qëllim, Shtetet Palë do të garantojnë ofrimin e akomodimit të arësyeshem për personat me aftësi të kufizuar.

Neni 30- Pjesëmarrja në jetën kulturore dhe aktivitetet argëtuese dhe sportive

1. Shtetet Palë njohin të drejtën e personave me aftësi të kufizuar për të marrë pjesë njësoj si gjithë të tjerët në jetën kulturore të vendit dhe do të marrin të gjitha masat e duhura për të garantuar që personat me aftësi të kufizuar:

(a) Gëzojnë akses në materialet kulturore në të gjitha formatet e aksesueshme;

(b) Gëzojnë akses në programet televizive, filmat, teatrot, dhe aktivitete të tjera kulturore, në formate të aksesueshme;

(c) Gëzojnë akses në institucionet apo shërbimet kulturore, si p.sh: teatrot, muzeumet, kinematë, bibliotekat dhe shërbimet për turistët dhe për sa është e mundur gëzojnë akses në monumentet dhe qendrat me rëndësi për kulturën kombëtare.

2. Shtetet Palë duhet të marrin masat e duhura për të bërë të mundur që personat me aftësi të kufizuar të kenë mundësinë për të zhvilluar dhe përdorur potencialin e tyre krijues, artistik, dhe intelektual, jo vetëm për të mirën e tyre, por gjithashtu për pasurimin kulturor të shoqërisë.

3. Shtetet Palë do të ndërmarrin hapat e duhur, në përputhje me legjislacionin ndërkombëtar për të garantuar që ligjet që mbrojnë të drejtat e pronësisë intelektuale nuk përbëjnë një barrierë të paarësyeshme apo diskriminuese për aksesin e personave me aftësi të kufizuar në materiale kulturore.

4. Personat me aftësi të kufizuar duhet të kenë të drejtën, njësoj si gjithë të tjerët, që tu njihet dhe të mbështetet identiteti i tyre specifik kulturor dhe lingistik, përfshirë dhe gjuhën e shenjave dhe kulturën e personave të Shurdhër.

5. Me qëllim që personat me aftësi të kufizuar të marrin pjesë njësoj si gjithë të tjerët në aktivitete argëtuese, të kohës së lirë dhe sportive, Shtetet Palë duhet të marrin masat e duhura:

(a) Për të inkurajuar dhe nxitur pjesëmarrjen e personave me aftësi të kufizuar në aktivitetet sportive gjithëpërfshirëse në të gjitha nivelet;

(b) Për të siguruar që personat me aftësi të kufizuar të kenë mundësinë të organizojnë, zhvillojnë dhe marrin pjesë në aktivitete sportive specifike dhe argëtuese për aftësinë e kufizuar dhe për këtë qëllim, të inkurajojnë ofrimin e instruksioneve, trainimit dhe burimeve të duhura, njësoj si gjithë të tjerët;

(c) Për të siguruar aksesin e personave me aftësi të kufizuar në terrenet sportive, argëtuese dhe turistike;

(d) Për të siguruar aksesin e barabartë të fëmijëve me për të marrë pjesë në lojra, argëtime, aktivitete sportive dhe të kohës së lirë, duke përfshirë edhe aktivitetet që zhvillohen në sistemin shkollor;

(e) Për të siguruar aksesin e personave me aftësi të kufizuar në shërbimet argëtuese, turistike, sportive dhe të kohës së lirë.